

VISIE WONEN MET ZORG 2030

Haarlemmermeer

Inleiding

Onze inwoners blijven langer zelfstandig thuis wonen, of gaan voor het eerst op zichzelf of weer zelfstandig wonen na verblijf in een instelling of pleeggezin. Daardoor neemt de vraag - nu en in de toekomst - naar ambulante zorg en ondersteuning toe. Ook de vraag naar geschikte woonruimte neemt daardoor toe. Vooral daar klemt het. De gemeente zoekt samen met haar partners naar oplossingen om aan de toenemende behoefte te kunnen voldoen.

De Visie wonen met zorg gaat over inwoners met een beperking die langer zelfstandig thuis wonen of die (weer) zelfstandig gaan wonen na verblijf in een instelling of pleegzorg. Het gaat om inwoners met een verstandelijke of lichamelijke beperking en om inwoners met een psychische aandoening of sociaal probleem, die (tijdelijk) verminderd zelfredzaam zijn.

Dit zijn bijvoorbeeld de 'oudste' ouderen (75 jaar en ouder), die naarmate ze ouder worden te maken krijgen met meer beperkingen. Of het zijn jongeren die 18 worden en die vanuit pleegzorg of verblijf in een instelling voor het eerst (begeleid) zelfstandig gaan wonen. Een andere groep zijn inwoners die uitstromen uit beschermd wonen of de maatschappelijke opvang.

Om hoeveel mensen gaat het?

In Haarlemmermeer krijgen we te maken met een verwachte stijging van 9.000 'oudste' ouderen (> 75 jaar) in 2017 naar ruim 18.000 in 2035. Meer dan de helft (53%) van de huidige 75-plussers in Nederland heeft te maken met langdurige aandoeningen, ziekten of beperkingen in het dagelijks leven. Het aantal ouderen met dementie in Haarlemmermeer neemt in absolute aantallen toe van 550 in 2016 tot 1250 in 2040.

Bijna 30 jongeren wonen nu nog in een residentiële instelling of pleegzorg, maar worden in 2017-2018 18 en komen dan niet meer in aanmerking voor jeugdzorg met verblijf. Een onbekend aantal jongeren woont in een kwetsbare thuissituatie en is zeer gebaat bij een stap naar zelfstandigheid.

In de Haarlemmermeerse intramurale voorzieningen voor Beschermd en Begeleid Wonen wonen 156 mensen, van wie de helft mogelijk binnen nu en 10 jaar uit zal stromen naar een vorm van zelfstandig wonen. In april 2017 verbleven 38 Haarlemmermeerse inwoners in de Maatschappelijke opvang (ook buiten de gemeente).

Tot slot zijn er in Haarlemmermeer ruim 900 inwoners met een lichamelijke of verstandelijke beperking of (tijdelijke) psychiatrische problematiek, die al zelfstandig wonen, met begeleiding of zorg. Bijna 900 inwoners met een lichamelijke of verstandelijke beperking wonen in een instelling (intramuraal).

Voor meer informatie over aantallen en de kwalitatieve woonzorgbehoefte van deze inwoners zie de bijlage Onderzoek wonen met zorg

Dat iemand een beperking heeft betekent niet automatisch dat hij of zij dan ook (blijvend) minder zelfredzaam is. Een (groot) deel van onze inwoners met een beperking is uitstekend in staat voor zichzelf te zorgen, al dan niet met behulp van familie, vrienden en burens. Een deel van deze mensen

is echter aangewezen op passende zorg en ondersteuning en/of heeft een geschikte woning in een sociaal en fysiek toegankelijke omgeving nodig om zelfstandig te kunnen (blijven) wonen. Deze zorg en ondersteuning valt door de decentralisaties in het sociale domein steeds vaker onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. De specifieke woonbehoeften van deze inwoners verschillen. Ouderen die minder mobiel worden, hebben bijvoorbeeld behoefte aan een nultredenwoning, in een woonomgeving met voorzieningen nabij. Inwoners met een stoornis in het autistisch spectrum zoeken vaak woonruimte met beperkte prikkels. En er zijn bijvoorbeeld ook woonzorggroepen die samen een wooninitiatief starten.

De geschetste ontwikkeling van langer thuis wonen en het (weer) zelfstandig wonen, leidt tot een toenemende vraag naar zorg en ondersteuning. Ook leidt het tot extra druk op de toch al krappe Haarlemmermeerse woningmarkt. Haarlemmermeer kent lange wachttijden voor sociale huurwoningen: er komen te weinig sociale huurwoningen per jaar beschikbaar.

Sociale huurwoningen

De minimaal benodigde inschrijftijd voor een starter voor een reguliere sociale huurwoning in Haarlemmermeer is momenteel 8 jaar. Zelfs met een urgentieverklaring lukt het meestal niet om binnen 6 maanden een huis te vinden.

Weinig aanbod

Haarlemmermeer heeft een woningvoorraad met zo'n 25% sociale huurwoningen, 68% koopwoningen en 7% overige huur. In steden met een vergelijkbare omvang is het aandeel sociale huurwoningen doorgaans hoger (30 tot 35 % sociale huur).

Toenemende vraag

Naast de reguliere vraag naar deze woningen door Haarlemmermeerse inwoners is er ook een toenemende vraag van spoedzoekers (bv economisch daklozen), statushouders en inwoners die uit bijvoorbeeld de maatschappelijke opvang of beschermd wonen komen. De laatste jaren is een steeds groter percentage van de beschikbaar gekomen sociale huurwoningen toegewezen aan deze bijzondere doelgroepen.

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat inwoners langer zelfstandig of (weer) zelfstandig kunnen wonen en leven. De sociaal duurzame leefomgeving is daarbij ons gewenste toekomstbeeld. Dit is een leefomgeving met een goede informele en formele sociale infrastructuur en ruimte voor eigenaarschap en ondernemerschap. Er zijn geschikte woningen en ook inwoners in een kwetsbare situatie voelen zich er thuis en gewenst.

Voor de inwoners waar het in deze visie om gaat, willen we bereiken dat:

- zij langer zelfstandig of (weer) zelfstandig kunnen wonen en leven;
- er voor hen die dat nodig hebben een passende woonvorm en woonomgeving beschikbaar is.
- de directe woonomgeving voor deze inwoners ondersteunend is (toegankelijkheid, bereikbaarheid, acceptatie, veiligheid)
- zij gebruik maken van sociale netwerken en (sociale) voorzieningen in de buurt;
- er voor hen hulp en ondersteuning dichtbij beschikbaar is.

De sociaal duurzame leefomgeving

Dat inwoners langer thuis blijven wonen of (weer) zelfstandig gaan wonen is een ontwikkeling die ons niet alleen in het heden voor uitdagingen stelt, maar die ook voor onze toekomstige leefomgeving gevolgen zal hebben. Om ons ook op de toekomst voor te bereiden, is het daarom zinvol om rekening te houden met deze en andere relevante ontwikkelingen. Denk aan technologische ontwikkelingen, waarbij internet en digitalisering een grote invloed hebben op onze leefomgeving, of aan digitale technologie die snel in prijs daalt en daardoor vrij snel breed toegankelijk wordt. Robotisering en de lengte van de werkweek die verder afneemt, wat mogelijk leidt tot een vergroting van informele verbanden en ondersteuning. En last but not least: we hebben een bevolking met een steeds hogere levensverwachting: kinderen die nu geboren worden zouden volgens sommige wetenschappers al 100 jaar oud worden.

Toekomstbeelden

We kunnen op verschillende manieren naar de toekomst kijken. In 2015 hebben we samen met een aantal partners uit Haarlemmermeer mogelijke toekomsten geschetst in vier scenario's (bijlage Scenarioverkenning Wijk van de toekomst). Deze scenario's bieden een perspectief op de toekomst, waarin ook plaats is voor ongewenste toekomstbeelden. Daar moeten wij ons immers ook op voorbereiden. Deze toekomstscenario's kunnen we gebruiken door terug te redeneren van de toekomst naar het heden: Hoe kunnen we het beste handelen in het heden, zodat we gewenste ontwikkelingen niet in de weg staan en de mogelijk negatieve gevolgen van ongewenste ontwikkelingen kunnen beperken? De toekomstscenario's kunnen we bijvoorbeeld gebruiken bij gebiedsontwikkelingen, waarbij we ons de vraag vooraf stellen: wat als...?

Een andere manier om naar de toekomst te kijken is om een gewenst toekomstbeeld te schetsen, dat kan functioneren als inspiratie voor ons handelen in het heden. De sociaal duurzame leefomgeving is daar een voorbeeld van. Ook daaraan kunnen we ons handelen in het heden spiegelen, maar wel steeds in het besef dat de toekomst niet maakbaar en voorspelbaar is.

Voor inwoners die langer zelfstandig blijven wonen of (weer) zelfstandig gaan wonen is de directe leefomgeving heel bepalend. Worden nieuwe inwoners met een mogelijke beperking geaccepteerd door en opgenomen in de buurt? Kunnen inwoners in een kwetsbare situatie een sociaal netwerk opbouwen of behouden in hun directe omgeving? Is er voldoende hulp en begeleiding beschikbaar? Is de woning geschikt om in te (blijven) wonen? De "sociaal duurzame leefomgeving" zou hier de goede voorwaarden voor kunnen bieden. Dit is een leefomgeving met een ondersteunende sociale infrastructuur, waar ook inwoners in een kwetsbare situatie zich thuis en geaccepteerd voelen en waar ruimte is voor ondernemerschap en initiatieven. Er zijn geschikte woningen en woonvormen. De voorzieningen en openbare buitenruimte zijn toegankelijk voor mensen in een kwetsbare situatie. Die sociaal duurzame leefomgeving maken we in Haarlemmermeer samen. Inwoners, ondernemers, woningbouwcorporaties en maatschappelijke organisaties doen al heel veel en de overheid sluit aan bij deze ontwikkelingen. We faciliteren en stimuleren waar nodig.

In de Structuurvisie Haarlemmermeer 2030 (2012.0033712) zijn de begrippen sociale duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit geïntroduceerd, omdat al onze ruimtelijke keuzen aan deze begrippen getoetst zouden moeten worden. Bij sociale duurzaamheid gaat het erom randvoorwaarden te creëren die de sociale samenhang of 'cohesie' in de samenleving versterken. In Haarlemmermeer onderscheiden we

vier randvoorwaarden die bepalend zijn voor het creëren en versterken van sociale duurzaamheid: eigenaarschap, geborgenheid, ondernemerschap en ontmoeting. Bij “eigenaarschap” gaat het erom dat mensen zich actief verantwoordelijk voelen voor, en betrokken voelen bij, het vormgeven van de directe of minder directe leefomgeving, al is het op heel bescheiden wijze. Het kan bijvoorbeeld gaan om het vegen van de stoep voor je huis of om gezamenlijk buurtbeheer. Bij “ondernemerschap” gaat het over de mogelijkheid om te ondernemen en initiatieven te nemen. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om particulier opdrachtgeverschap in de woningbouw of om kleinschalig ondernemerschap in de zorg.

Deze randvoorwaarden worden in het kader hierna vertaald naar kenmerken van de sociaal duurzame leefomgeving vanuit het perspectief van wonen met zorg. “Geborgenheid” zien we bijvoorbeeld terug in “acceptatie door buurtbewoners van inwoners met een beperking of GGZ-achtergrond” en “ontmoeting” in “toegankelijke openbare buitenruimte en toegankelijke en bereikbare voorzieningen”.

Kenmerken van een sociaal duurzame leefomgeving

Aanwezigheid van sociale infrastructuur:

- Formeel: adequaat voorzieningenniveau, hulp en ondersteuning.
- Informeel: voldoende netwerken, buurtcohesie, vrijwilligers en mantelzorgers.

Ruimte voor eigenaarschap en ondernemerschap:

- Inwoners kunnen zich verantwoordelijk voelen en initiatieven nemen.

Acceptatie door buurtbewoners van inwoners met een beperking of GGZ-achtergrond:

- Inwoners in een kwetsbare situatie voelen zich thuis en gewenst.

Gezonde leefomgeving:

- Inwoners hebben een gezonde leefstijl en leven en wonen in een gezonde omgeving.

Geschikte en passende woningvoorraad:

- De woningvoorraad is divers en ook geschikt of geschikt te maken voor de betreffende doelgroepen.
- Er is voldoende betaalbare en beschikbare woonruimte.
- Ouderen kunnen in de eigen leefomgeving blijven wonen.

Toegankelijke openbare buitenruimte en toegankelijke en bereikbare voorzieningen:

- De openbare buitenruimte en voorzieningen zijn (fysiek en sociaal) toegankelijk en bereikbaar voor mensen met een beperking en voor ouderen en jongeren.
- Zoveel mogelijk woningen zijn levensloopbestendig en daardoor toegankelijk voor iedereen.

De sociaal duurzame leefomgeving is ons gewenste toekomstbeeld. We moeten ons daarbij rekenschap geven van een paar dingen:

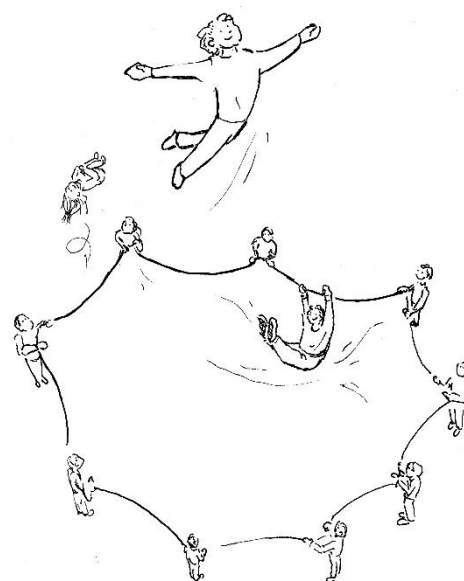
1. Onze invloed op beschikbare woningen die geschikt zijn voor de inwoners waar het in deze visie om gaat, is beperkt: We hebben in Haarlemmermeer grotendeels te maken met een bestaande woningvoorraad, die vooral bestaat uit koopwoningen (71% van de totale woningvoorraad) en uit eengezinswoningen (77% van de totale woningvoorraad). Vooral in de kleine kernen langs de Ringvaart bestaat de woningvoorraad voornamelijk uit koopwoningen. Driekwart van de corporatiewoningen staan in Nieuw-Vennep en vooral in Hoofddorp.

Er zijn relatief weinig sociale huurwoningen, terwijl veel inwoners in een kwetsbare positie weinig financiële draagkracht hebben. Zij zijn daarom aangewezen op sociale huurwoningen. Vaak zijn zij ook op zoek naar een kleinere wooneenheid. Overigens is er ook een grote groep (toekomstige) ouderen die kapitaalkrachtiger is. Deze ouderen hebben meer financiële mogelijkheden om invulling te geven aan hun woon- en zorgwensen.

We hebben bovendien nog onvoldoende zicht op de mate van geschiktheid van onze woningvoorraad en de mate waarin deze geschikt te maken is voor de verschillende groepen inwoners waar in deze visie over wordt geschreven.

2. Nieuwe gebiedsontwikkelingen waar op grotere schaal gebouwd wordt, komen na de crisis weer op gang. Hier liggen kansen om vanaf het begin de juiste condities te scheppen voor de sociaal duurzame leefomgeving.

3. De ene wijk of kern is de andere niet. Haarlemmermeer kenmerkt zich door een zogenaamde atypische stedelijkheid met een grote diversiteit aan typen kernen en inwoners. Zo zijn er ook geografische verschillen aan te wijzen in de samenstelling van netwerken, de stevigheid en geografische reikwijdte van vangnetten. Deze netwerken en vangnetten vormen de informele sociale infrastructuur die een belangrijk kenmerk zijn van een sociaal duurzame leefomgeving waar inwoners zich thuis kunnen voelen. De verschillen in sociale netwerken en de stevigheid van vangnetten tekenen zich niet zozeer af tussen woonplaatsen, maar wel tussen wijktypen (een samenstelling van Haarlemmermeerse wijken of woonplaatsen die vanwege hun bouw en ontstaansgeschiedenis ruimtelijk en sociaal gelijkenissen vertonen). In de Kijk op de Wijk 3 (2011) staat een uitgebreide beschrijving van de zes wijktypen. In de bijlage Onderzoek wonen met zorg staan uitgebreidere onderzoeksgegevens over sociale netwerken en vangnetten in de verschillende kernen en wijken van Haarlemmermeer op basis van de inwonersenquête 2016.

SOCIAAL VANGNET

Wat is er nodig en wat gaan we daarvoor doen?

De ambitie is om inwoners in een kwetsbare situatie langer zelfstandig of (weer) zelfstandig te laten wonen en leven. Dat brengt een aantal concrete opgaven met zich mee op het gebied van ontmoeting, ondersteuning en zorg en ook op het terrein van wonen. Het gewenste toekomstbeeld van de sociaal duurzame leefomgeving vraagt daarnaast ook om een gebiedsgerichte benadering. De gemeente gaat meer regie voeren op het snijvlak van wonen, welzijn en zorg: We zetten in op betere samenwerking in de vierhoek corporatie-gemeente-inwoners-zorgaanbieders We gaan verder met de uitbreiding van het woningaanbod aan de onderkant van de woningmarkt. We faciliteren en stimuleren initiatieven van derden, die we uitnodigen om vraagstukken op te pakken. We communiceren meer met onze inwoners over de wijze waarop zij langer thuis kunnen blijven wonen. Wonen met zorg wordt een vanzelfsprekender onderdeel van nieuwe gebiedsontwikkelingen. En we verdiepen onze kennis over wonen met zorg in Haarlemmermeer en delen deze met onze partners.

Hierna schetsen we de concretere opgaven waar we voor staan. Wat is er nodig?

Wonen

- Voldoende geschikte en beschikbare woningen voor mensen met een beperking
 - a. Beschikbare sociale huurwoningen

Om de uitstroom uit intramurale (jeugd)zorg, beschermd wonen en maatschappelijke opvang mogelijk te maken zijn sociale huurwoningen nodig voor diegenen die niet in de vrije sector kunnen huren of kunnen kopen (dat geldt voor de meeste inwoners in een kwetsbare situatie). In Haarlemmermeer is er een tekort aan beschikbare sociale huurwoningen, waardoor de uitstroom uit residentiële voorzieningen mogelijk stagneert. Bijzondere aandacht vraagt het segment goedkope sociale huurwoningen (tot 400 euro). Dat is heel klein (in heel Nederland overigens). Het is daarom nodig het (goedkope) sociale woningaanbod te vergroten.

- b. Eisen aan woningen en woonvormen

Voor inwoners met een beperking zijn vaak fysieke woningaanpassingen nodig (drempels verwijderen, natte cel op de begane grond, traplift etc.), naast de eventuele zorg en ondersteuning die gevraagd wordt. We mogen ervan uit gaan dat de vraag naar woningaanpassingen zal stijgen in de toekomst. Vaak zijn alleen aangepaste woningen beschikbaar in een zorg/seniorencomplex. Jongeren willen echter niet altijd tussen ouderen wonen als ze een aangepaste woning nodig hebben. Inwoners met een psychische (GGZ) beperking of verstandelijke beperking (LVB) hebben weer andere woonbehoeftes (zie ook de bijlage Onderzoek wonen met zorg).

- c. Domotica en E-health

De mogelijkheden van slimme technologie in huis (domotica) en (gezondheids)zorg op afstand (e-health) zijn al langer bekend. Beiden kunnen ondersteunend zijn bij langer thuis wonen. Toch wordt er nog niet veel van deze mogelijkheden gebruik gemaakt. Welke kansen en mogelijkheden bieden domotica en e-health onze inwoners nu en in de toekomst?

- d. Betaalbaarheid/financieringsmogelijkheden van (zorg)woningen en woonaanpassingen

Kwetsbare groepen met weinig financiële draagkracht zijn afhankelijker van de overheid. Hoe houden we het betaalbaar voor hen en voor de gemeente? Voor jongeren in een kwetsbare positie zijn betere financiële regelingen en maatwerk aanpassingen nodig, zeker als zij weinig kunnen verwachten van hun sociale netwerk. Maar ook ouderen die een koophuis bezitten of een duurdere huurwoning huren, hebben niet altijd de financieringsmogelijkheden om aanpassingen te laten doen. Het geld zit bij een eigen woning vaak vast in het huis ("steenrijk", maar "geldarm"). Daar kunnen alternatieve financieringsarrangementen (bijvoorbeeld met pensioenfondsen of de 'Blijverslening') wellicht een uitkomst bieden.

e. Faciliteren van particulier en maatschappelijk initiatief

Er zijn regelmatig kleinschalige initiatieven van inwoners of organisaties om onderdak voor een bepaalde groep te bieden. Soms zijn dat ouderinitiatieven die een maatwerkoplossing zoeken voor hun nog thuis wonende jongvolwassen kinderen. Of het zijn ouderen die in een woongroep samen oud willen worden. Uit gesprekken met aanbieders en ouders blijkt dat het realiseren van dergelijke woonzorginitiatieven een complex en tijdrovend proces is. De uitdaging voor gemeente en corporaties is om hier creatief maatwerk te leveren en niet te strikt aan de 'woon'regels vast te houden. Binnen onze eigen gemeente hebben we diverse wooninitiatieven, die zich in verschillende fasen van het wordingsproces bevinden (zie de bijlage Overzicht van de actuele woonbehoefte vanuit particuliere woonzorginitiatieven).

Gebiedsgerichte opgaven (woonomgeving)

a. Toegankelijkheid van de openbare ruimte en de toegankelijkheid en bereikbaarheid van voorzieningen

De openbare ruimte en de voorzieningen in onze gemeente dienen ook toegankelijk te zijn voor mensen met een beperking. Ontmoetingsplekken en voorzieningen dienen goed bereikbaar te zijn met langzaam vervoer (lopend, met rollator of rolstoel, fietsend). De uitdaging ligt in het zodanig ontwerpen en (her-)inrichten van de gebouwde omgeving, dat daarmee onnodige obstakels of drempels worden voorkomen. Deze drempels veroorzaken namelijk dat bewoners met een functiebeperking achterblijven in actieradius en daarmee in hun maatschappelijke participatie. Ook bij het beheer van de openbare ruimte dienen we toegankelijkheid voldoende te borgen.

b. Nieuwe gebiedsontwikkelingen of transformaties van bestaande gebieden

Gebiedsontwikkelingen bieden kansen om invulling te geven aan de sociaal duurzame leefomgeving. Dat vraagt om tijdig instappen bij deze ontwikkelingen, waarbij de juiste randvoorwaarden worden gecreëerd.

c. De transformatie van zorgvastgoed en de relatie met wijkvoorzieningen

Eigenaren van zorgvastgoed ontwikkelen strategieën om hun vastgoed exploitabel te houden. Eén van de mogelijkheden is om een of meer wijkfuncties op te nemen in het vastgoed. Enerzijds zien we dat graag als gemeente: de aansluiting bij de wijk wordt beter. Maar er kan ook concurrentie ontstaan met andere wijkvoorzieningen. Afstemming tussen de verschillende functies in de wijk of kern is dus belangrijk en dat kan door naar het hele gebied te kijken in plaats van naar afzonderlijke voorzieningen.

Ontmoeting, ondersteuning en zorg

Om duurzaam en 'succesvol' zelfstandig te kunnen (blijven) wonen, is een stevige sociale basis van belang, in de vorm van sociale relaties en passende, toegankelijke voorzieningen. Daarnaast is het van belang dat voor hen die het nodig hebben zorg en ondersteuning op maat (dichtbij) beschikbaar is.

a. Sociale relaties, mantelzorg en vrijwilligers

Inwoners in een kwetsbare positie die langer of weer zelfstandig wonen en leven hebben behoefte aan sociale contacten. Vaak zijn zij niet in staat om dat zelf te organiseren of in stand te houden en hebben deze inwoners daar hulp bij nodig. Mantelzorgers en vrijwilligers kunnen een grote bijdrage leveren aan het langer of weer zelfstandig wonen. De vraag is waar de grens ligt van het mogelijke, omdat er van diverse kanten een groter beroep op hen wordt gedaan. Hoe ondersteunen we mantelzorgers in de woonomgeving?

b. Zinvolle dagactiviteiten

Zinvolle dagactiviteiten zijn belangrijk, juist voor mensen met een beperking. Het kan gaan om werk, vrijwilligerswerk, dagbesteding of tussenvormen daarvan.

c. Begeleidende zorg en ondersteuning

Inwoners in een kwetsbare situatie kunnen soms niet meer zelfstandig wonen zonder begeleidende zorg en ondersteuning. Dat kan gaan om individuele begeleiding, ambulante begeleiding, groepsbegeleiding of zorgverlening. (ambulante zorg, thuiszorg etc.). Uiteindelijk gaat het om een netwerk van zorg en ondersteuning, waarbij ook informele zorg een belangrijke rol speelt.

d. Financiële ondersteuning

Vooraf bij verminderd zelfredzamen zoals cliënten die uitstromen uit beschermd wonen, maatschappelijke opvang of bijvoorbeeld een jeugdzorginstelling zijn de financiële randvoorwaarden om weer zelfstandig te kunnen wonen vaak niet op orde. Er zijn schulden, er is (nog) geen inkomen of men gaat er enorm in inkomen op achteruit door de stap naar zelfstandig wonen te maken. Veel van de jongeren met een aandoening of beperking die zelfstandig willen wonen hebben een slechte inkomenspositie. Ze komen niet meer in aanmerking voor een Wajonguitkering, maar ze komen ook moeilijk aan het werk. Jongeren die om veiligheidsredenen niet meer thuis kunnen wonen, gaan veelal nog naar school en krijgen soms alleen een stagevergoeding of tegemoetkoming in de studiekosten. Zonder inkomen is sparen en huur betalen voor zelfstandig wonen niet mogelijk.

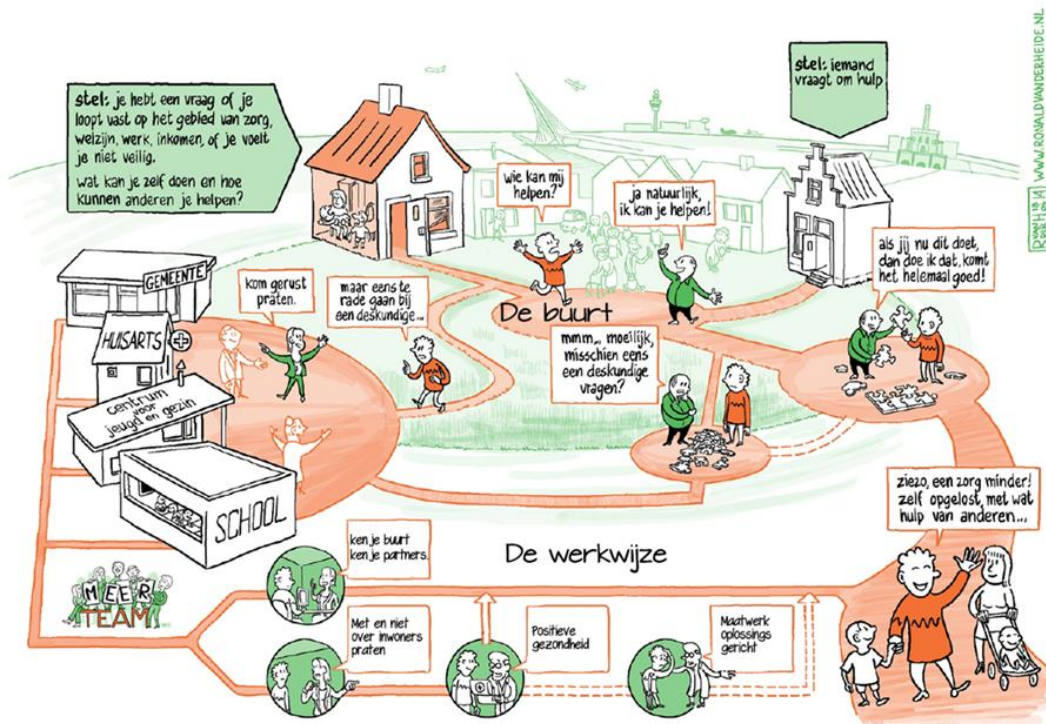
Jongeren 18-/18+

De huisvesting en begeleiding van jongeren in een kwetsbare situatie (vaak afkomstig uit een jeugdzorginstelling of pleeggezin) is een bijzondere opgave. In de Jeugdwet staat dat gemeenten moeten zorgen voor een goede aansluiting van ondersteuning aan jongeren die met 18 jaar de jeugdhulp verlaten, maar nog wel begeleiding of een vorm van (begeleid of beschermd) wonen nodig hebben. Als de jongere 18 jaar wordt, verandert het wettelijk kader en/of de financier van de zorg. Het is voor jongeren belangrijk dat deze overgang zo soepel mogelijk verloopt. De jeugdhulp loopt in principe tot 18 jaar en op dat moment is het de bedoeling dat de jongere uitstroomt naar een passende vervolg woonplek. Vaak hebben deze jongeren nog behoefte aan begeleiding bij het wonen en zelfredzaam worden. Het gaat bijvoorbeeld om vaardigheden oefenen, dagritme/structuur aanbrengen, omgaan met financiën (huishoudboekje op orde: budgetteren, sparen/schulden, ziektekosten, belasting).

Stabiele huisvesting draagt bij aan de rust om te kunnen werken aan een succesvolle toekomst voor jongeren met complexe hulpvragen om zelfstandig mee te doen in de maatschappij. De ervaring leert dat jongeren die geen stabiele huisvesting hebben, vaker uit zorg vallen. Ze zijn bezig met overleven. Daarnaast verblijven veel jongeren onnodig lang op woonplekken in de 24-uurs zorg bij gebrek aan betaalbare vervolghuisvesting. Hierdoor is er onvoldoende doorstroom mogelijk. Voor een jongere is dat demotiverend. Voor de maatschappij kostbaar.

Vooropgesteld: we beginnen niet bij nul.

De opgaven op het gebied van ontmoeting, ondersteuning en zorg worden grotendeels opgepakt binnen het sociaal domein (stevige sociale basis, Wet maatschappelijke ondersteuning, jeugdwet, participatiewet). Het Haarlemmermeers model geeft weer wat het ideaalplaatje is:

Voor inwoners in een kwetsbare situatie, die langer of weer zelfstandig gaan wonen, is vooral het netwerk van zorg, ondersteuning en sociale contacten belangrijk en dat ontstaat niet vanzelf. Het is de ambitie van de gemeente Haarlemmermeer om door een intensief samenspel van inwoners, vrijwilligers en professionals het voorzieningenniveau in de gemeente optimaal aan te laten sluiten op vragen en behoeften van inwoners en ruimte te geven voor initiatieven die zij zelf willen ondernemen.

Met het verandertraject Stevige sociale basis wordt gewerkt aan de fysieke en sociale toegankelijkheid van algemene voorzieningen voor inwoners in een kwetsbare positie. Bij de wijkgerichte aanpak van Meer voor elkaar in de buurt ligt de focus op het verbeteren van het welbevinden van bewoners op alle levensterreinen. We stimuleren de samenwerking tussen bewonersorganisaties, het fysieke domein, het sociale domein en alle gezondheidsorganisaties. Als speciaal thema binnen de aanpak van Meer voor elkaar in de buurt willen we een gezonde leefomgeving creëren. Dit is een leefomgeving waar de focus ligt op preventieve gezondheid, conform de aanpak van Meer voor elkaar in de buurt op basis van gezondheidsmonitors, beleidsinformatie, de behoeften van bewoners en organisaties. Een gezonde leefomgeving richt zich op het versterken van de gezondheid van de bewoners. Het is een structurele integrale gebiedsgericht aanpak. Deze aanpak levert een bijdrage aan het verkleinen van de gezondheidsverschillen. Wij willen inwoners faciliteren bij het bevorderen van de gezonde leefstijl in de directe omgeving en het leven en wonen in een gezonde leefomgeving.

De gemeente heeft een groot aantal sociaal-culturele accommodaties (beheerd door Maatvast) die met hun activiteiten een belangrijke rol kunnen vervullen voor inwoners die langer of weer zelfstandig wonen. Meerwaarde vervult daarbij ook een belangrijke rol met onder meer Pluspunten (inloopsprekuren) en sociaal makelaars in de wijken.

Verder zet Haarlemmermeer in op een 'sociale economie' door ondernemers te stimuleren meer te werken met mensen met een beperking.

In de Woonagenda 2015 is veel aandacht voor de transformatie van zorgvastgoed en de doelgroep ouderen. Zorgorganisaties en vastgoedeigenaren in Haarlemmermeer zijn aan de slag gegaan met de transformatie van zorgcentra voor ouderen. De zorgcentra hebben daarbij/naast steeds vaker een sociale functie voor de wijk: ontmoeting en dagbesteding voor inwoners van de wijk.

We maken jaarlijks een Lokale Inclusie Agenda¹, die handvatten biedt om wijken, kernen en (openbare) gebouwen beter toegankelijk te maken voor mensen met een beperking of (chronische) aandoening. De Lokale Inclusie Agenda 2017 (X2016.36239) hebben we eind 2016 naar de raad gestuurd.

Nieuwe stappen: regierol gemeente versterkt

Juist op het snijvlak van wonen, zorg en welzijn lijkt een vacuüm te zijn ontstaan, waar de verschillende partijen elkaar nog niet goed weten te vinden. Wij zien een rol voor de gemeente om meer regie te gaan voeren op de samenwerking tussen de verschillende stakeholders, zoals woningbouwcorporaties, gemeente, aanbieders van zorg en welzijn, ondernemers en inwoners.

De gemeente heeft een bijzondere verantwoordelijkheid voor inwoners die (tijdelijk) minder zelfredzaam zijn. Deze inwoners redden het niet altijd op eigen kracht in de samenleving. De gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de ondersteuning en zorg die deze inwoners mogelijk nodig hebben. Het rijk (Wet Langdurige Zorg) en de zorgverzekeraars (Zorgverzekeringswet) zijn verantwoordelijk voor een ander deel van de zorg. De gemeente investeert tevens in de sociale basis: de informele en formele sociale infrastructuur van onze inwoners die ook kan bijdragen aan preventie. Daarnaast vraagt de huisvesting van deze inwoners in het bijzonder aandacht van de gemeente, omdat in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk blijkt dat wonen (het niet beschikbaar zijn van een geschikte woning) steeds vaker het grootste knelpunt is bij het vinden van oplossingen voor deze inwoners. Woningbouwcorporaties richten zich volgens de Woningwet op de huisvesting van personen die door hun inkomen of andere omstandigheden moeilijkheden ondervinden met het vinden van passende huisvesting en daardoor zijn aangewezen op woningen met een huur tot de huurtoeslaggrens. Corporaties hebben dus een belangrijke verantwoordelijkheid voor de huisvesting van de inwoners waar het in deze nota om gaat. Aanbieders van welzijn en zorg zijn primair verantwoordelijk voor de geleverde zorg en ondersteuning. En inwoners zelf spreken we –waar mogelijk - natuurlijk aan op hun vermogen om zelf regie te voeren.

Woningbouwcorporaties

Woningbouwcorporaties zijn de belangrijkste partner voor gemeenten bij de huisvesting van inwoners. Ymere heeft het grootste deel van de woningvoorraad, inclusief de sociale huurwoningen, in zijn bezit. Daarnaast bezit Woonzorg Nederland enkele complexen, is studentenhuisvester DUWO actief en zijn er sinds kort afspraken met Eigen Haard. Voor 2017 zijn (basis) prestatieafspraken over wonen en zorg gemaakt met Ymere en Woonzorg Nederland. Voor de huisvesting van inwoners die uitstromen uit intramurale zorg zijn nieuwe afspraken nodig. Te denken valt aan een opstapregeling, zoals die in de gemeente Apeldoorn is ontwikkeld, waarbij gemeente, corporaties en zorgaanbieders samenhangende afspraken maken over toewijzing van betaalbare woningen en noodzakelijke begeleiding/ondersteuning gedurende een periode van minimaal 2 jaar. Verder willen we samen met Ymere onderzoeken hoe we binnen de bestaande woningvoorraad kunnen faciliteren dat ouderen langer zelfstandig kunnen wonen. Met Woonzorg Nederland verkennen we of deze corporatie een rol kan spelen bij de ontwikkeling van kleinschalige woonvormen.

¹ De LIA b
beperking
groepen in
van hun b

We zien zes beleidslijnen waarmee we verder invulling geven aan de regierol van de gemeente:

1. Versterken samenwerking in de vierhoek
2. Verruimen van het (tijdelijke) aanbod in de sociale huursector
3. Faciliteren en stimuleren
4. Communicatie met inwoners
5. Wonen met zorg vanzelfsprekend onderdeel van gebiedsontwikkelingen
6. Uitbreiding (zorg)kennis en kunde

Deze beleidslijnen zullen verder geconcretiseerd worden in een uitvoeringsplan.

1. Vierhoek woningcorporatie-inwoner -gemeente-aanbieders van zorg en welzijn

Corporatie, inwoners, gemeente en aanbieders gaan elkaar beter vinden:

- We starten een zorgoverleg tussen gemeente, corporatie en een aantal aanbieders die relevant zijn voor de inwoners van onze gemeente. Dit overleg is er enerzijds op gericht actuele knelpunten m.b.t. wonen met zorg samen op te lossen. Anderzijds wordt dit overleg gebruikt om tot structurele afspraken te komen, bijvoorbeeld over het gebruik van driehoekscontracten (corporatie-huurder-zorgaanbieder) en bijkomende afspraken. Te denken valt dan bijvoorbeeld aan het inzetten van een waakvlamcontact, waarmee eenvoudiger en tijdig op- en afgeschaald kan worden en aan afspraken over begeleiding en zorg gedurende een bepaalde periode. Waar zinvol worden (potentiële) huurders betrokken in dit overleg.
- De gemeente wil samen met de woningcorporaties en huurders in de toekomst concreet invulling geven aan de prestatieafspraken over wonen met zorg. In 2017 organiseren Ymere en gemeente daarom een werkatelier over de huisvesting van bijzondere doelgroepen. Daarnaast zal ook het bovengenoemde zorgoverleg naar verwachting afspraken opleveren waarmee de prestatieafspraken met alle woningcorporaties concreet kunnen worden geformuleerd.
- We ontwikkelen samen met ervaringsdeskundigen en professionals woonzorgprofielen voor verschillende doelgroepen die behulpzaam kunnen zijn voor het vinden van een passende woning en woonomgeving. Natuurlijk worden dit geen blauwdrukken, want het gaat zeker bij inwoners in een kwetsbare positie altijd om maatwerk.
- Maatschappelijke Opvang(MO) en Beschermd Wonen (BW): In 2016 is het regionale beleidskader Opvang, Wonen en Herstel vastgesteld. In dit beleidskader zijn drie ambities geformuleerd:
 1. Een grote verschuiving van intramuraal naar ambulante (50%) (BW)
 2. Alle cliënten een hersteltraject op maat en
 3. Een preventie-offensief

Maatregelen zijn o.a. het omklappen van zorgwoningen naar zelfstandige woningen, afbouw én ombouw intramurale zorgwoningen en het realiseren van meer zelfstandige woningen voor

cliënten. Binnen 'herstel' hebben prioriteit: werk en dagbesteding; sociale relaties en financiën. Het preventie-offensief richt zich op het versterken van signaleringskracht bij basisprofessionals; het investeren in de overgang van jongvolwassenen naar de Wmo; voorlichting inwoners over meldingsmogelijkheden; meer bekendheid met E-Health en meer acceptatie, welkom en medewerking in buurten bij het wonen van cliënten in de buurt. Deze ambities zijn fors en alleen te realiseren in samenwerking met zorgverzekeraars, corporaties en zorgaanbieders. Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen vallen nu nog onder verantwoordelijkheid van centrumgemeente Haarlem. Naar verwachting zal in 2020 de constructie van centrumgemeenten worden beëindigd, waarmee de gemeente Haarlemmermeer volledig verantwoordelijk wordt voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

- We willen de mogelijkheden onderzoeken om voor de huisvesting van jongeren wonen en zorg los te koppelen. Veranderingen in het zorgtraject leiden vaak tot verhuizing en tot uitval uit de zorg. Als een jongere ergens goed woont, moet een verandering van zorginstelling bij voorkeur niet leiden tot verhuizing. Voor de huisvesting van jongeren in een kwetsbare positie (vaak afkomstig uit een jeugdzorginstelling of pleeggezin) verkennen we in een pilot een driehoekscontract met Ymere, een zorgaanbieder en de jongere die op zich zelf gaat wonen met begeleiding naar (financiële) zelfstandigheid.

2. Het verruimen van het (tijdelijke) aanbod in de sociale huursector

Sinds 2015 is de hoogste prioriteit aan de verruiming van het tijdelijke aanbod in de sociale huursector gegeven. We zoeken daarbij ook naar onorthodoxe oplossingen, zoals de transformatie van kantoorgebouwen. Voorbeelden van dergelijke oplossingen in andere gemeenten zijn de Genderhof in Eindhoven (mix van o.a. ouderen, studenten, ex- dak en thuislozen en gescheiden mensen in voormalig woonzorgcentrum) en de Entree in Leiderdorp (combinatie van starters en zorgwoningen in voormalig kantoorpand).

Haarlemmermeer heeft met de transformatie van de noodlokalen in Floriande tot een mid-stay accommodatie met 18 woningen een eerste stap gezet. Daarnaast is met Ymere overeenstemming bereikt over de bouw van een groot aantal semi-permanente woningen, verspreid over drie locaties. De projecten Lutulistraat en Binnenweg met onzelfstandige woningen zijn ingezet om statushouders te huisvesten om zo de druk op de reguliere woningvoorraad te verminderen. Voor zowel de huisvesting van spoedzoekers als statushouders hebben wij het voormalige zorgvastgoed aan de Etta Palmstraat aangekocht. In 2017 zijn afspraken gemaakt met woningcorporatie Eigen Haard over de realisatie van meer dan 100 tijdelijke woningen in Lincolnpark. Om deze en andere initiatieven van de grond te krijgen hebben wij de afgelopen anderhalf jaar een ambtelijk trekker aangesteld, de woningloods, die zich zowel richtte op het realiseren van tijdelijke woningen als op het transformeren van leegstaande kantoorpanden.

3. Faciliteren en stimuleren

We zien ook een rol voor de gemeente om initiatieven van derden te faciliteren of te stimuleren:

Wooninitiatieven

In onze gemeente worden geregeld initiatieven genomen om tot een woonvorm te komen voor inwoners in een kwetsbare positie. Dat kan bijvoorbeeld gaan om ouderen, lichamelijk of verstandelijk beperkten of inwoners met een stoornis in het autistisch spectrum. Soms zijn de initiatiefnemers ouders van jongvolwassenen die toe zijn aan een volgende stap richting zelfstandigheid. Niet al deze initiatieven zijn bij de gemeente bekend of hebben hulp van de gemeente nodig. Bij ons zijn op dit moment negen actuele initiatieven bekend, doordat zij zich bijvoorbeeld gemeld hebben bij de gemeente in verband met benodigde vergunningen of andere vragen (zie bijlage Overzicht van de actuele woonbehoefte vanuit particuliere woonzorginitiatieven). We staan als gemeente positief tegenover dergelijke initiatieven en proberen ze waar mogelijk te faciliteren via ruimtelijke kaders als bestemmingsplannen en het beschikbaar stellen van locaties. Ook het overleg met woningbouwcorporaties en aanbieders van zorg en welzijn zullen we hiervoor benutten. Voorts zorgen we voor een duidelijk contactpunt voor dergelijke initiatieven bij de gemeente in de vorm van een “maatschappelijke initiatievenplein”(Nota pionieren in de polder. Innovatie in het sociaal domein.

Woonaanpassingen Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wmo biedt inwoners die dat nodig hebben de mogelijkheid om aanpassingen in of aan de woning te laten doen als andere oplossingen, zoals verhuizen naar een geschikte woning, niet mogelijk zijn. Het doel is om inwoners zelfredzamer te laten zijn en de mogelijkheid te bieden om langer thuis te blijven wonen. In de afgelopen jaren is het aantal indicaties voor kleine en middelgrote aanpassingen afgenomen door verschillende oorzaken. Het aantal grote woningaanpassingen (bijvoorbeeld de plaatsing van een mantelzorgunit) is juist toegenomen (zie bijlage Onderzoek wonen met zorg).

Blijverslening

In de loop van 2017 wordt de zogeheten Blijverslening ingevoerd. Met deze lening kunnen eigenaar-bewoners of huurders hun woningen zodanig aanpassen dat zij bij het verminderen van hun mobiliteit in de woning kunnen blijven wonen.

Van Groot naar Beter

Met Van Groot naar Beter stimuleert Ymere dat inwoners die in een te grote sociale huurwoning wonen makkelijker kunnen doorstromen naar een kleinere woning. Deze situatie doet zich vaak voor bij ouderen. In de prestatieafspraken 2017 hebben gemeente, huurders en Ymere afgesproken dat doorstromers via het project Van Groot naar Beter huurgarantie krijgen, waarmee ze de huur uit de achtergelaten woning meenemen naar de nieuwe kleinere woning. Daarmee wordt een veelvoorkomende drempel om te verhuizen weggenomen, namelijk dat de huur van de nieuwe woning hoger is dan die van de oude woning.

Flexibele “tussenvoorzieningen”

Er lijkt behoefte te zijn aan “tussenvoorzieningen”, zoals een zorghotel voor mensen die ontslagen zijn uit het ziekenhuis, maar nog niet zelfstandig thuis kunnen wonen. Of logeerhuizen of –kamers (bijvoorbeeld binnen intramurale zorginstellingen) voor inwoners in een kwetsbare positie waarmee mantelzorgers tijdelijk kunnen worden ontlast. Met dergelijke voorzieningen kunnen inwoners wellicht langer thuis blijven wonen. We onderzoeken of deze behoefte er inderdaad is en of onze inwoners de nu al beschikbare plekken weten te vinden.

Initiate@Haarlemmermeer: Als wonen je grootste zorg is

Initiate@Haarlemmermeer is een werkwijze die innovatie stimuleert en het innovatieproces faciliteert met “uitdagingen” en “prototypes”. In 2016 en 2017 zijn enkele Initiate bijeenkomsten georganiseerd onder de titel “Als wonen je grootste zorg is”. Dit heeft geleid tot twee uitdagingen die nader uitgewerkt worden door een aantal zorgaanbieders en de gemeente:

1. Een experiment dat zich richt op de (financiële) randvoorwaarden om weer thuis te kunnen wonen. Bij de overstap naar zelfstandig wonen, kan er sprake zijn van financiële belemmeringen. Zo is er soms sprake minder reële bestedingsruimte, als gevolg van hogere woon- en zorgkosten, of doordat er (nog) geen inkomsten uit arbeid zijn en toelagen wegvallen. Wat zijn precies deze financiële belemmeringen bij de overstap naar zelfstandig wonen en welke mogelijke (onorthodoxe, creatieve) oplossingen zijn er/zien we?
2. Voor de huisvesting van kwetsbare jongeren (vaak afkomstig uit een jeugdzorginstelling of pleeggezin) verkennen we in een pilot een driehoekscontract met een zorgaanbieder, een ondernemer en de jongere die op zich zelf gaat wonen met begeleiding naar (financiële) zelfstandigheid met een combinatie van arbeidsmatige dagbesteding.

Bovenstaande uitdagingen maken ook onderdeel uit van het landelijke experimentenprogramma *Weer thuis* van Platform31. De gemeente Haarlemmermeer en Ons Tweede Thuis doen hier samen aan mee. Binnen dit programma worden door gemeenten, zorgaanbieders en woningbouwcorporaties kennis en ervaringen uitgewisseld.

Toekomstige uitdagingen die opgepakt kunnen worden binnen *Als wonen je grootste zorg is* zouden bijvoorbeeld op het terrein van domotica en e-health kunnen liggen. Deze onderwerpen lenen zich goed voor een experimentele benadering.

Meer voor elkaar in Bornholm

In de wijk Bornholm is eind 2016 gestart met deze gebiedsgerichte aanpak en co-creatie. Aan de hand van de “Schijf van vijf, kwaliteit van leven”, is een foto van de wijk gemaakt op de onderdelen: welzijn, gezondheid, veiligheid, werk & wonen en meedoen. Samen met inwoners en beroepskrachten in de wijk is deze foto verder ingekleurd. In de wijk Bornholm is bij de startfoto specifiek ook naar wonen gekeken en zijn er ambities genoemd t.a.v. wonen die in 2017 verder uitgewerkt worden. Op basis van vragen als “waar is nog behoefte aan”, “wat kan versterking gebruiken”, “welke inwoner ideeën leven er”, zijn er met elkaar ambities voor de wijk benoemd, die we samen gaan realiseren. Via maandelijks netwerkklunches met beroepskrachten en inwoners wordt het netwerk in de wijk blijvend versterkt en wordt de voortgang met betrekking tot de ambities besproken. Deze werkwijze onder de naam ‘Meer voor elkaar in de buurt’ wordt ook in andere wijken en/of kernen toegepast

4. Communicatie met inwoners

Wij gaan meer investeren in de communicatie met onze inwoners over wonen met zorg. We beogen daarbij om inwoners bewust te maken van de noodzaak om te anticiperen op de toekomst (Kan ik oud worden in dit huis?). Daarnaast willen we inwoners informeren over de mogelijkheden voor ondersteuning bij wonen met zorg en over de sociale kaart van Haarlemmermeer. Dit wordt nader uitgewerkt in het uitvoeringsplan.

Langer thuis wonen

Vooraf oudere inwoners willen we vroegtijdig bewustmaken van de woonomgeving die nodig is om langer thuis te kunnen blijven wonen. Dat kan betekenen dat het verstandig is om tijdig te verhuizen naar een geschikte woning en/of woonomgeving. Of het kan betekenen dat de woning preventief geschikt gemaakt wordt om in te kunnen blijven wonen, bijvoorbeeld met behulp van de Blijverslening.

Mantelzorg

Mantelzorgers zijn vaak onmisbaar voor inwoners om zelfstandig te kunnen blijven wonen. De gemeente wil o.a. via het project *Stevige sociale basis* bereiken dat mantelzorgers weten waar zij terecht kunnen voor ondersteuning en advies. Via een campagne 'Jij helpt, Wij helpen' heeft de gemeente dat in 2016 kenbaar gemaakt. De balans tussen belastbaarheid en overbelasting maakt mantelzorgers kwetsbaar. Ook professionals hebben een belangrijke signalerende en zo nodig verwijzende rol om mantelzorgers te ondersteunen. Via een training familiezorg worden professionals hierin getraind.

5. Wonen met zorg vanzelfsprekend onderdeel van gebiedsontwikkelingen

Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen (transformatie of nieuwbouw) wil het college wonen met zorg als opgave in het gebied vanzelfsprekend een plaats geven. De kenmerken van de sociaal duurzame leefomgeving kunnen daarbij richtinggevend zijn. Het college wil proactief sturen op bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen en ontmoetingsplekken (tekortkomingen leiden later ook nog eens tot hoge meerkosten). Zowel bouwbesluiten als contractafspraken met ontwikkelaars blijken van groot belang voor de mate waarin woningen toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Gebiedsontwikkelingen vinden steeds meer van onderop plaats, waarbij we marktpartijen en particuliere initiatieven verleiden om werk te maken van (sociale) duurzaamheid. Verwacht wordt dat er een markt komt voor levensloopbestendige woningen voor ouderen en dat partijen daar op zullen voorsorteren. Maar in de spelregels en kaders die de gemeente voor de ontwikkeling van gebieden stelt, zijn ook mogelijkheden om randvoorwaarden voor een sociaal duurzame leefomgeving te schetsen. De gebiedsvisies die voortkomen uit de Omgevingswet bieden uitgelezen kansen om bewuste en afgewogen keuzen te maken.

Ook in de bestaande wijken en kernen willen we gebiedsgericht de opgaven voor wonen met zorg oppakken:

Het verkennen van en de inrichting van woonservicegebieden maakt onderdeel uit van onze visie op de sociaal duurzame leefomgeving. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, corporaties, ondernemers, gemeente etc. om tot een sociaal duurzame leefomgeving te komen. De gemeente wil in gesprek met zorg- en welzijnsorganisaties, woningcorporaties en bewoners over woonservicegebieden. Hierbij ligt het initiatief voor de inrichting van woonservicegebieden bij onze partners – de gemeente wil wel graag faciliteren.

In principe willen we inwoners in een kwetsbare positie niet teveel bij elkaar laten wonen (clustering op bepaalde plekken in Haarlemmermeer) en prefereren we een spreiding in de verschillende wijken en kernen van Haarlemmermeer. Maar dat is maar ten dele mogelijk, omdat er sprake is van een concentratie van sociale huurwoningen in de bestaande woningvoorraad in Nieuw-Vennep en vooral in Hoofddorp. En het is ook niet altijd wenselijk. De aanwezigheid van een goede sociale infrastructuur en openbaar vervoervoorzieningen zijn bijvoorbeeld voorwaardelijk en deze zijn niet op alle locaties in Haarlemmermeer in voldoende mate aanwezig. Ook bij de ontwikkeling van woonservicegebieden zal er sprake zijn van een concentratie van bijvoorbeeld ouderen in een gebied.

6. Uitbreiding (zorg)kennis en kunde

We hebben een eerste onderzoek gedaan naar de woonbehoefte van inwoners met een zorgbehoefte en de aansluiting van het woonaanbod hierop (bijlage Onderzoek wonen met zorg). Daaruit blijkt dat we nog onvoldoende beeld hebben van het aantal inwoners dat potentieel uitstroomt uit een instelling of dat voor het eerst zelfstandig gaat wonen. Ook over de mate van geschiktheid van de woningen in Haarlemmermeer weten we nog te weinig. Daar willen we in 2017/2018 nader onderzoek naar laten doen.

Als gemeente zijn we al verantwoordelijk voor een deel van de zorg en ondersteuning voor onze inwoners. De afbouw van intramurale zorg en behandeling leidt echter naar verwachting tot een 'opbouw' van (behoefte aan) ambulante zorg, begeleiding en ook voorzieningen. Dit vraagt om nauwe samenwerking met de zorgverzekeraars, die (nu) een deel van deze ondersteuning bieden, bijvoorbeeld in de vorm van FACT-teams. We brengen daarnaast in beeld in hoeverre de zorg en ondersteuning, die wij nu bieden via de Meer-teams en de gemandateerde professionals in de wijk, aansluiten bij de behoeften van de inwoners die uitstromen uit de intramurale zorg. Op basis hiervan bepalen we of mogelijk extra capaciteit, aanvullende expertise of deskundigheidsbevordering nodig is.

Overige relevante informatie

Monitoring

De resultaten van het gevoerde beleid worden de komende jaren deels gemonitord via de Transformeermonitor waarin de "beweging van zwaar naar licht" wordt gemeten. Deze monitor wordt jaarlijks naar de raad gestuurd. De veranderingen in de woningvoorraad en beschikbaarheid van woningen in Haarlemmermeer komen aan de orde in de jaarlijkse Bestuurlijke Voortgangsrapportage Wonen (BVR Wonen). De prestatieafspraken met woningbouwcorporaties worden gemonitord met de Monitor prestatieafspraken. De informatie die deze monitoren opleveren en de informatie die de gemeente uit managementrapportages en aanvullend onderzoek haalt, bieden de basis voor een tussentijdse evaluatie van het gevoerde beleid in 2020, waarna deze visie waar nodig geactualiseerd wordt.

Organisatie

Om ook daadwerkelijk als gemeente regie te kunnen voeren, hebben we een ketenregisseur wonen met zorg benoemd. Zij heeft overzicht over de situatie en zorgt dat de beleidslijnen uit deze nota concreet worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Zij faciliteert en stimuleert de samenwerking tussen verschillende onderdelen van de gemeentelijke organisatie, onder meer tussen het fysieke domein en sociale domein. Extern heeft zij een rol bij het samenbrengen van onze partners en inwoners, het organiseren van samenwerking, bij het maken van resultaatafspraken met woningbouwcorporatie en huurders etc. en het monitoren op inzet bij en resultaten van de samenwerking.

Communicatie en participatie

Er is gesproken met verschillende relevante partijen in de aanloop naar de visie, zoals met aanbieders van zorg en welzijn, met woningbouwcorporaties, met cliëntenorganisaties en met de dorps- en wijkraden. We hebben de participatieraad om een advies gevraagd. Waar mogelijk en relevant zijn de opmerkingen verwerkt in de visie. Concrete vragen komen aan bod in het uitvoeringsplan. De participatieraad heeft daarnaast een separaat antwoord van de gemeente gekregen op zijn advies van 11 april 2017 over deze visie (X2017.46012).

Bijlage(n)

- Onderzoek wonen met zorg
- Inventarisatie woonzorginitiatieven
- Scenarioverkenning Wijk van de toekomst
- Overzicht betrokken organisaties
- Advies participatieraad